

Oven avaus tulevaisuuden journalismiin

[Melakari-Mustonen Paulina](#), [Taivalkoski Marko](#)

15.9.2014 ::

Metatiedot

Nimeke: Oven avaus tulevaisuuden journalismiin

Tekijä: Melakari-Mustonen Paulina;Taivalkoski Marko

Aihe, asiasanat: avoin tieto, data, datajournalismi, Google, joukkoviestimet, joukkoviestintä, journalismi, korkeakouluopetus, media, media-ala, opetus, opiskelu, tiedonlouhinta, uusmedia, verkkojournalismi, verkkojulkaiseminen, viestintäala

Aihe, luokitus: 07

Tiivistelmä: Datajournalismi on uusi journalismin laji suomalaisessa mediassa. Se on kuitenkin herättänyt kiinnostusta ja työelämästä kantautuneiden viestien perusteella datajournalismin osaajille on kysyntää.

Datajournalismin voi määritellä työprosessiksi, jossa yhdistyy perinteiset journalistiset työtavat, datan käsittely, ohjelmointi sekä tiedon visualisointi. Taustalla on yleensä suuri tietoaaineisto, jota jutussa käsitellään.

Työelämästä nousseiden tarpeiden innoittamana Oulun ammattikorkeakoulussa järjestettiin datajournalismiin liittyvä opetuskokeilu. Opintojakson aikana tutustuttiin uusiin työvälineisiin, kuten Google-työkaluihin, sekä yhteiskäyttöiseen materiaaliin datajournalismi.fi-portaalissa. Opetusteoreettisesta näkökulmasta katsottuna opetuksessa sovellettiin jaetun asiantuntijuuden ja tiimiopetuksen periaatteita.

Kokeilu oli opettajien näkökulmasta antoisa, ja myös opiskelijoilta saadun palautteen perusteella mielenkiintoinen ja hyödyllinen. Opetuskokeilun tärkein anti oli useiden opiskelijoiden ilmaisema halu kokeilla ja opiskella datajournalismia myöhemminkin.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2014-09-15

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2014091544677>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Melakari-Mustonen, P. & Taivalkoski, M. 2014. Oven avaus tulevaisuuden journalismiin. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 12. Hakupäivä 16.9.2014.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2014091544677> (<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2014091544677>).

Datajournalismi on tuore ja vielä melko harvinainen journalismin laji suomalaisessa mediassa. Sen edelläkävijöitä ja edelleen harvoja sitä hyödyntäviä välineitä ovat Helsingin Sanomat, Suomen Kuvalehti ja YLE. Datajournalismi on kuitenkin herättänyt kiinnostusta myös muissa joukkoviestimissä, ja työelämästä kantautuneiden viestien perusteella datajournalismin osajille on kysyntää.

Datajournalismi on työprosessi, jossa yhdistyvät perinteiset journalistiset työtavat, datan käsittely, ohjelmointi sekä tiedon visualisointi. Julkaisujen taustalla on yleensä suurehko tietoaaineisto, jonka analysoiminen voi johtaa journalistisen julkaisun syntymiseen. [1] (#cite-text-0-0) Datajournalistisen työn lopputulos voi olla perinteinen julkaisu painettuun tai sähköiseen mediaan, mutta se voi olla myös nettiartikkeli. Nettiartikkelissa voidaan hyödyntää verkon tarjoamia mahdollisuuksia, kuten interaktiivisuutta tai monimediallisia esitystapoja.

Työelämästä nousseiden tarpeiden innoittamana Oulun ammattikorkeakoulun Kulttuurialan yksikön Viestinnän koulutusohjelmassa järjestettiin datajournalismiin liittyvä opetuskokeilu [Verkojournalismi-opintojaksolla](http://www.oamk.fi/koulutus_ja_hakeminen/opiskelu_oamkissa/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=oj_kuvaus&koodi1=M7144VS&kieli=FI&opas=2013-2014&lk=s2013&vuosi=13S14K) (http://www.oamk.fi/koulutus_ja_hakeminen/opiskelu_oamkissa/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=oj_kuvaus&koodi1=M7144VS&kieli=FI&opas=2013-2014&lk=s2013&vuosi=13S14K) (3 op). Opintojakso on journalismin suuntautumisvaihtoehdon toisen opiskeluvuoden pakollinen opintojakso. Kokeiluun osallistui 20 opiskelijaa.

Opintojaksokokeilun toteuttivat yhdessä journalismin sekä tietotekniikan opettaja. Lisämotivaatiota kokeiluun toi opettajien oma kiinnostus aiheeseen sekä halu kehittää opetusta. Opintojakson aikana tutustuttiin uusiin työvälineisiin, kuten Google-työkaluihin, sekä yhteiskäyttöiseen materiaaliin [datajournalismi.fi](http://www.datajournalismi.fi) (<http://www.datajournalismi.fi>)-portaalissa. Opetuksessa sovellettiin jaetun asiantuntijuuden ja tiimiopetuksen periaatteita.

Kokeilu oli opettajien näkökulmasta antoisa, ja myös opiskelijoilta saadun palautteen perusteella mielenkiintoinen ja hyödyllinen. Opetuskokeilun tärkein anti oli useiden opiskelijoiden ilmaisema halu kokeilla ja opiskella datajournalismia myöhemminkin.

Kollegat opetuskokeilun pyörteissä

Opetuskokeilun valmistelu sai alkunsa journalismin opettajan osallistumisesta [Datajournalismi ja tietopyynnöt](http://www.eventbrite.com/e/avoimen-tiedon-kuntakiertue-open-knowledge-roadshow-2013-oulu-registration-8628025657?aff=okffi) (<http://www.eventbrite.com/e/avoimen-tiedon-kuntakiertue-open-knowledge-roadshow-2013-oulu-registration-8628025657?aff=okffi>) -työpajaan 25.11.2013. Opetuksen suunnittelu aloitettiin vapaamuotoisesti keskustellen joulukuussa 2013 ja opetusmateriaalia työstettiin noin neljä viikkoa tammi–helmikuussa 2014. Varsinainen datajournalismin opetus tapahtui helmikuun aikana.

Datajournalismi.fi-portaali toimi ensiarvoisen tärkeänä materiaalilähteenä sekä aiheeseen perehtymisen että oppimistehtävien osalta jaetun asiantuntijuuden periaatteiden mukaan. Opetuskokeilussa asiantuntijuutta jaettiin hyödyntämällä portaalissa olevaa materiaalia sekä yhdistämällä tietoja ja taitoja uusien oppimistehtävien kautta. [2] (#cite-text-0-1) [3] (#cite-text-0-2) [4] (#cite-text-0-3)

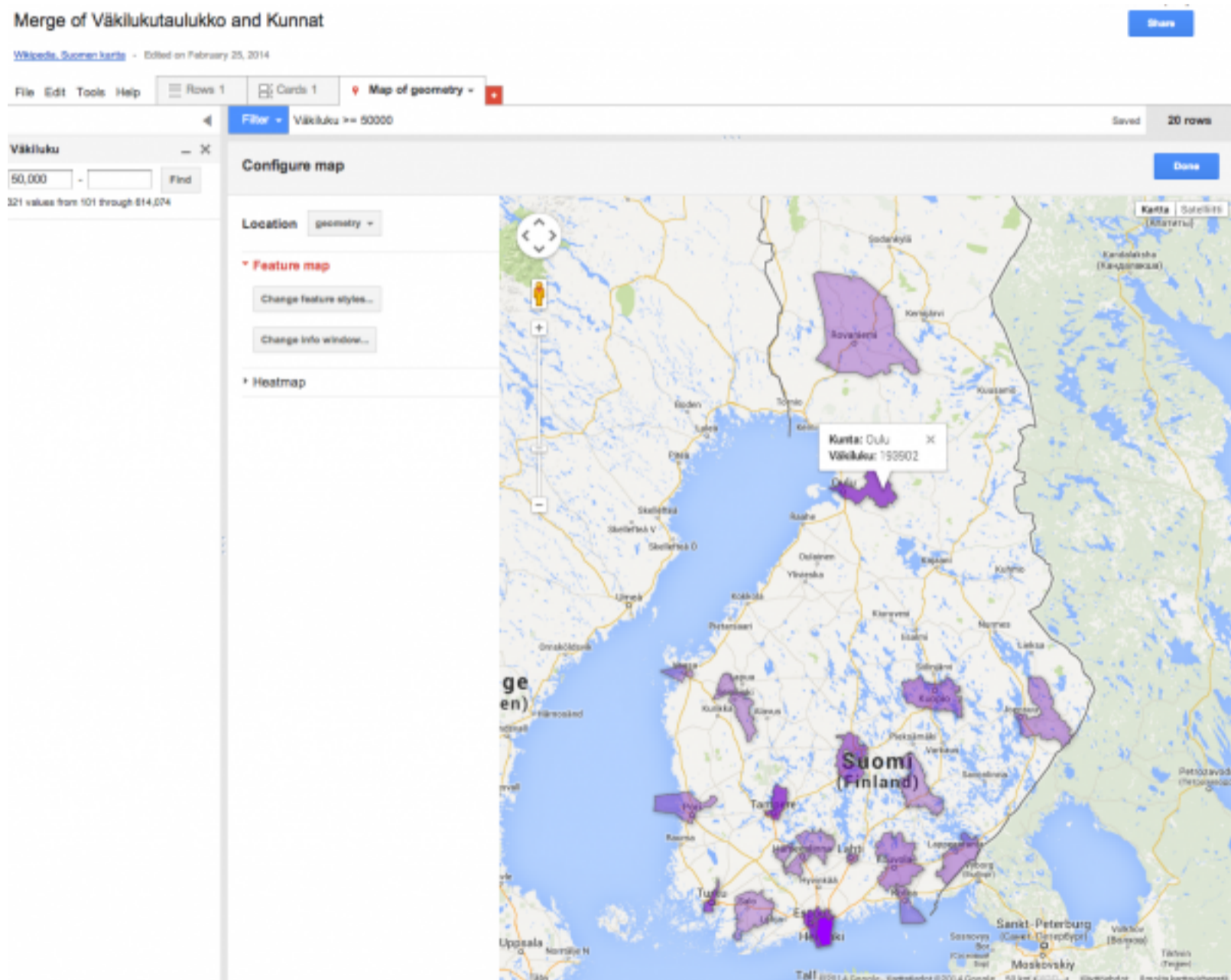
Opintojakson opettajat harjoittelivat kaikki yhdeksän oppimistehtävää, joiden pohjina toimi suurelta

osin datajournalismi.fi-sivustolla olleet tehtävät. Ohjeistusta tarkennettiin jonkin verran ja muutama tehtävänanto sisällytettiin uudempaa tilastotietoa. Taitojen karttuessa kehitettiin myös muutama oma oppimistehtävä.

Opetuksessa hyödynnetyt työkalut

Keväällä 2014 järjestetyn Verkojournalismi-opintojakson tavoitteeksi määriteltiin, että opiskelija tuntee verkkouutismedian luonteen, verkkojulkaisemisen journalismille asettamat vaatimukset sekä avoimen datan ja datajournalismin perusteet. Datajournalismi-työpajat kattoivat noin kahden opintopisteen laajuisen osuuden opintojaksokokonaisuudesta.

Opetuskokeilu aloitettiin ohjeistamalla opiskelijat tekemään itselleen Google-tilit, asentamaan Google Chrome -selaimen sekä siihen tarvittavat työkalut, kuten [Scraper](#) (<https://chrome.google.com/webstore/detail/scraper/mbigbapnjcgaffohmbkdlecacpepngjd>) (kuva 1). Myös Excel-ohjelman käyttöä kerrattiin. Oppimistehtävissä käytetty data haettiin pääsääntöisesti Tilastokeskuksen tietokannoista.

Kuva 1. Karttavisualisointi yli 50 000 asukkaan kunnista. Aineisto hankittiin "ruutua raaputtamalla" Scraper-ohjelman avulla

Varsinainen lähiopetus puolitettiin opettajien osalta. Toinen opettajista esitteli työkalut ja niiden hyödyntämismahdollisuudet esimerkkitehtävien kautta, kun taas toinen toimi opiskelijoiden apuna opetustilanteessa. Oppimistehtävät olivat näkyvillä Optima-työtilassa (kuva 2). Niiden tekeminen oli mahdollista sekä ohjatusti että itsenäisesti lähiopetustuntien aikana. Opiskelijat palauttivat tehtävät jakamalla ne molempien opettajien Google Driveen.

Kuva 2. Opintojakson Optima-työtila

Oppimiskokemuksia

Opiskelijat

Kurssin lopussa opiskelijoilta kerättiin kirjallinen palaute opintojakson sisällöistä. Datajournalismiin liittyvä kysymys oli: "Mitä opin datajournalismista, sen ominaispiirteistä ja tekemisestä tällä kurssilla?"

Palautteen perusteella opintojakso auttoi opiskelijoita ymmärtämään, mitä datajournalismi on ja millaisia mahdollisuuksia se avaa journalistin työssä. Suurin osa opiskelijoista piti opintojaksoa mielenkiintoisena ja hyödyllisenä – tosin yksi opiskelija oli täysin päinvastaista mieltä.

Palautteesta poimittua:

“Opiskelisin mieluusti lisää datajournalismin tekemisestä. --- Mielestäni aihe on kuitenkin ehkä yksi kiinnostavimmista ilmiöistä nykypäivän journalismissa.”

“Uskon, että työmaailmassa datajournalismin hallinta on erityisen tärkeää. Se on myös asia, joka on hyvä hallita jo opiskeluaikoina, sillä työmaailmasta voi olla vaikea löytää henkilöä, joka voi moiseen työaikana perehdyttää.”

“Toivon todella, ettei minun tarvitse koskaan työelämässä soveltaa tällä kurssilla ’opittuja taitoja’ missään tilanteessa. En kyseenalaista tunnilla opettajien asioiden merkitystä, mutta minua ne eivät vain napanneet.”

“Omalta osaltani voin sanoa, että datajournalismin workshop oli yksi hyödyllisimpiä kursseja joilla olen ollut.”

Opettajat

Opetuskokeilu auttoi opettajia tutustumaan entistä paremmin kollegan työn sisältöön sekä opetustyyliin. Opetusmenetelmien osalta saatiin muutamia kehittämisideoita, joita otettiin käyttöön jo opintojakson loppupuolella. Lisäksi tutustuttiin uusiin työkaluihin (Google-työkalut) ja hyödynnettiin Optiman uudehkoja toimintoja, kuten koosteobjektia. Kirjoittamisessa käytettiin Google Docs -tekstinkäsittelyohjelmaa.

Tulevaisuuden osalta virisi uusia ideoita, kuten itsenäisen verkko-opintojakson rakentaminen Optimaan, opetuksen kehittäminen yhteistoiminnallisempaan, tutkivampaan tai ongelmalähtöisen oppimisen suuntaan. Syksystä 2014 lähtien datajournalismin opettamista helpottaa Google-työkalujen liittäminen osaksi Oamkin opettajien ja opiskelijoiden työkalupakkia.

Datajournalismin avaamat mahdollisuudet työelämässä

Datajournalismi on vielä suhteellisen uusi journalismin laji suomalaisessa mediassa, eikä sitä juuri hyödynnä muut kuin muutamat valtamediat. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö datajournalismia voisi käyttää myös pienemmissä välineissä, joihin suurin osa Oamkista valmistuneista journalisteista työllistyy.

Opetuskokeilun aikana tuli vastaan useita datajournalismin mahdollisuuksia, joita myös pienet lehdet voisivat hyödyntää verkkojulkaisuissaan. Esimerkiksi eri vaalien äänestystulokset tai äänestysaktiivisuus voitaisiin havainnoida vaalipiireittäin samalla tavalla kuin [Helsingin Sanomissa](http://www.hs.fi/politiikka/a1305610774754) (<http://www.hs.fi/politiikka/a1305610774754>). Myös hirvi- ja porokolarien paikat olisi mahdollista sijoittaa paikallislehden sivuilla olevalle kartalle hyvinkin tarkasti. Mahdollisuuksia on monia, ja ne vain lisääntyvät, kunhan helposti käytettävää dataa saatetaan enemmän tarjolle.

Toki datajournalismin hyödyntäminen paikallislehdissä vaatii lisäkoulutautumista. Yksi mahdollisista väylistä voisi olla [Digisillan](http://www.oamk.fi/hankkeet/digisilta/) (<http://www.oamk.fi/hankkeet/digisilta/>) kaltainen hanke, joka käynnistettiin paikallislehtien avuksi digitaalisen julkaisun kehittämisessä.

Linkkejä:

Tiedon visualisoinnin työkalut (Google-työkalut):

- [Google-tili](#) ja [ohjeet](#)
- [Google Drive](#) (verkkolevy) ja [ohjeet](#)
- [Google Chrome -selain](#)

Google Chrome -selaimen lisäosat/laajennukset (plugin/extension):

- [Scraper](#) tietojen keräämiseen www-sivuilta
- [FusionTables](#) suurien tietomäärien käsittelyyn
- [Google Refine](#) datan siivoukseen

-
1. [^Datajournalismi.fi](http://datajournalismi.fi/). Suomalainen datajournalismin verkosto. 2014. Hakupäivä 9.6.2014. <http://datajournalismi.fi/>
 2. [^Eteläpelto, A. & Tynjälä, P. \(toim.\) 1999. Oppiminen ja asiantuntijuus. Juva: WSOY.](#)
 3. [^Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2002. Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WSOY.](#)
 4. [^Jaetun asiantuntijuuden soveltaminen opetuksessa. 2003. Hakupäivä 9.6.2014. <http://www.tutkiva.edu.hel.fi/pedasov.html>](#)

